

Mértékadó

Kultúra • Tv- és rádióműsor

2023. november 27 – december 3.

Beszélgetés

Muhari-Papp Sándor Balázs
festőművésszel

Sebestyén Miklós
az operaénekesi hivatásról

Harmincöt éves
a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola

Művészettel az orvostudomány fejlődéséért

Beszélgetés Muhari-Papp Sándor Balázs festőművésszel

Muhari-Papp Sándor Balázs (1964) festőművész a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában végezte művészeti tanulmányait. 1988 óta állítja ki munkáit, és húsz éve készít illusztrációkat Csókay András idegsebész tudományos felfedezéseire, közleményeire. Alkotásaiban megjelenik a Szentháromság misztériuma, s így a rajzok szemlélete misztikus lelkigyakorlattá lesz. A Damjanich utcai La Lune kávéházban beszélgettünk.

– *Hogyan és mikor alakult ki Önben a festészet iránti érzék, szeretet? Művészcsaládba született?*

– Nem. Apám az agrártudomány doktora, anyám a Kertészeti Egyetem igazgatójának volt a titkárnője, a bátyám fizikus. Az viszont tény, hogy már karon ülő koromban elkértem a nagyapámtól a ceruzát, és rajzoltam. Lovas kocsit lovakkal, mivel-hogy hatéves koromig falun, Jászjákóhalmán nevelkedtem. Óvodás koromtól kezdve rossz gyerek voltam, sokat verekedtem, ezért büntetésből bezártak egy kis terembe. Mit tehettem volna? Rajzoltam. Hatéves koromban a szüleim a nagyszüleimtől felhoztak Pestre, mert apámnak az volt az elve: a kisgyermek vidéken cseperedjen, de amikor eléri az iskoláskort, Budapesten tanuljon. Innentől kezdve itt nevelkedtünk a bátyámmal együtt. Nagyon korán keltem, hajnali négy óra körül, és ezzel mindenki nek az agyára mentem. Apám azt mondta, ha valakit felébresztek, agyoncsap. Azért én mégis kikeltem az ágyból, lábujjhegyen kiosontam a nagyszobába, és rajzoltam vagy olvastam.

– *A szülei mit szóltak ahhoz, hogy állandóan rajzol? Feltételezem, megfordult a fejükben, hogy a gyerekiük tehetséges lehet.*

– Apai nagyanyám borzasztóan féltett a művészpályától. Mondta is apámnak: vedd ki a gyerek kezéből a ceruzát meg az ecsetet, mert a művészek mind éheznek. De az apám azt válaszolta: ez a gyerek két dolgot tud, rajzolni meg verekedni. Mit csináljak vele? Idővel a szüleim elfogadták a szenvedélyemet, és rajzeszközöket vettek nekem ajándékba. Talán második lehettem az általános iskolában, amikor egyszer megbetegedett a rajztanár nénink. András Tibor lett helyette a rajztanárunk, Stukának hívtuk.

Fotó: Merényi Zita

Nála olyan gyorsan fejlődtem, hogy amikor a rajztanárnőnk visszajött, azt mondta, a felsősök között rajzolhatok. Minden délután rajzolni jártam Tibor bácsihoz, aki hatodikos koromig foglalkozott velem. Közben elkezdtem birkózni is, az is elég jól ment.

– *Választania kellett a művészet és a sport között?*

– Szüleimmel elköltöztünk a Ferencvárosból, a Mester utcából Kőbányára, és a Száva utcai iskolába kerültem. Az osztályfőnökünk minden héten elvitt bennünket kirándulni. Ekkor szerettem meg a természetet, az erdőben túrázás megnyugtató. Amikor átkerültem a Száva utcai iskolába, a rajztanárnőm azt mondta, nem érzi elég jónak magát ahhoz, hogy tovább foglalkozzon velem, ezért elvitt a Benczúr Gyula utcába, a Postás szakkörbe. Itt Ferk Ilona, Nagy B. István, majd Topor András voltak a tanárain. Megszállott gyerek voltam. Kedden öttől nyolcig, szombaton meg kettőtől nyolcig voltak a foglalkozások. Én azonban úgy gondoltam, szombatonként bemelegíték kicsit, ezért délelőtt tízre mindig elmentem az állatkertbe, ott rajzoltam egészen fél kettőig, aztán irány a Benczúr. Egyszer elfelejtettem pénzt vinni magammal, ezért felmáshoztam a kerítésre, és leugrottam. Amikor földet értem, mozdulatlanul dermedtem, abban bízva, hogy így nem látnak meg az állatkerti őrök. Egyszer csak két fekete cipőt láttam magam előtt. Főlnéztem, és egy természetes úriember állt előttem. Azt mondta: kisfiú, ez nagyon veszélyes volt. Belenyúlt a zsebébe, pénzt vett elő, a kezembe nyomta, és azzal

búcsúzott: ha egy mód van rá, máskor jegygyel gyere be.

– *A Benczúrból került a Kisképzőbe?*

– Igen, nagyon sokat köszönhetek az imént említett három művésztanáromnak.

– *Tizenhét éves korában súlyos balesetet szenvedett, sokáig kómában volt. Hogyan történt ez?*

– 1981. március 15-én kirándulni mentem a két legjobb barátommal, az egyikük fotós volt, a másikuk vízilabdázó, a siketek olimpiai csapatának tagja. A szüleinek víkendházuk volt Királyvölgyben. Velünk jött egy másik barátunk is. Nagyon magasról ugrottam le, de nem ez volt a baj, hanem az, hogy a patakparton meggritkították a növényzetet, kisebb kivágott fák is heverték ott, és ahogy az esés után gurultam, az egyikbe bevágtam a fejem. Ez még nem a mobiltelefonos korszak volt. A barátaim úgy látták a legjobbnak, ha levisznek a Királyréthez legközelebb fekvő faluba. Mivel március 15-e volt, az ünnep miatt csak a kocsmá volt nyitva, ott előtte letettek, és a fotós barátom bement telefonálni, onnan hívta ki a mentőt. Az emberek meg, akik már az egész ünnepet végigmulatták, kijöttek, hogy mi történt, milyen érdekes dolog van odakint. Ott feküdtem a kocsmá előtt, körülöttem a sok ittas ember. A mentősök azt gondolták, hogy én is a kocsmái társasághoz tartozom. A fotós barátommal nem álltak szóba, nem akarták elhinni neki, ami történt; a süketnéma fiú is próbált szót érteni velük, de mivel nagydarab, izmos gyerek volt, megijedtek tőle. Végül aztán csak bezállítottak a kórházba. Kiderült, hogy kisebb agyvérzést kaptam, ez nem lett volna súlyos, viszont keresztberepedt a koponyám, hatfelé tört a nyakszirtcsontom, és agyrázkódásom is volt. A kórházban először úgy kezeltek, mint egy alkoholistát, mert a mentősök azt írták a papírra, hogy alkoholista közül szedtek fel. A nem megfelelő kezelés miatt súlyosbodott az állapotom. A szüleim minderről semmit sem tudtak, mert háromnapos kirándulásra mentünk, még nem vártak haza. Eltelt három nap, mire megtudták, hogy mi történt velem. Azonnal intézkedtek, átvitettek egy pesti kórházba. Egy hónapig feküdtem fekete kómában. Úgy tértem magamhoz, hogy semmire sem

emlékeztem, mindent elfelejtettem, még a szüleimet is. Egyes időszakokban még beszélni sem tudtam.

– Hogyan élte meg, amikor megtudta, hogy mi történt Önnel?

– Érdekes volt, hogy nagyon sokáig mindent fekete-fehérben láttam. A szüleim, a bátyám, a rokonaim, a barátaim, osztálytársaim rendszeresen látogattak. Az utóbbiaknak a főorvos külön engedélyt adott, hogy bejöhessenek. Azt mondta: egészen más a tekintetem, ha ismerősök vesznek körül, ilyenkor mintha valami az ébredés felé vinne. Egyszer bejött hozzám az egyik lány osztálytársam, Harmati Zsófia, vékony, törekeny lány, régebben balettozott is. Azt mondta: nagyon szépen süt a nap, ezért vidám színekbe öltöztem. A hajába piros masnit kötött, csiricsaré ruhát vett fel. Az első szín, amit felismertem, a hajában lévő piros masni volt. Ettől kezdve újra színesben láttam a világot. A kezelőorvosommal, Szarvas doktorral együtt megpróbálták fölállítani. A vázizmom működött, kétoldalról lökdösve odavitték a tükörhöz, hogy megmutassanak magamnak, lássam, hogy nézek ki. Elszörnyedtem: egy vékony lábú, golyófejű, kopasz embert láttam magam előtt, tele kiütéssel. Gondoltam, holnapra majd megváltozik mindez, de nem így lett. El kellett fogadnom magam olyannak, amilyen voltam. Ahogyan aztán egyre többet beszélgettem az osztálytársaimmal, akik sűrűn látogattak, fölmerült bennem: ha egyszer ugyanolyan ember leszek, mint a többiek, akik a saját lábukon járnak, akkor fölajánlok valamit Istennek. Egy nagy festményre gondoltam, amiben benne lenne az orvostudomány, a hit, a természet és a művészet. Szerintem amikor valaki nyaktól lefelé lebé-

nul, még ha a legnagyobb ateista, akkor is biztosan imádkozik Istenhez, mert ép ésszel ezt máshogyan nem lehet feldolgozni. Ha kétoldalról belém karoltak, és rugdosták a sarkamat, akkor tudtam haladni. Ez volt a legtöbb, ami tőlem telt. A közeli ismerőseimet, rokonaimat lassan már felismertem, de komolyabb beszélgetést senki sem tudott folytatni velem. Az orvosok azt mondták a szüleimnek: nincs értelme hazavinniük, mert igazán nagy javulás nem várható az állapotomban, és idősek ők már ahhoz, hogy ápoljanak, helyezzenek el inkább egy rehabilitációs intézetben. Anyám azonban azt mondta: ha az orvosok úgysem tudnak mit kezdeni velem, akkor hazavisznek. Hála Istennek, a

barátaim otthon is látogattak, biztattak: erős vagy, meggyógyulsz! A saját példámon keresztül ismertem fel: ha egy hozzánk közel álló személlyel valami súlyos baleset történik, azt mindenképpen látogatnunk kell, mert ez az egyetlen, ami segíthet neki visszatérni az aktív életbe, és megtalálni az élete értelmét. Érdekes egyébként, hogy Szarvas doktor megtiltotta a szüleimnek, hogy tolokocsiba ültessenek. Azt mondta, ha egyszer beleültenek, úgy is maradok. A szüleim, a bátyám, a barátaim húztak, vonszoltak, úgy éreztem, mászás terhe nehezedik rám, de ez nem érdekelte őket. Aztán elérkezett a harmadik hónap, amikor dönteni kellett, hogy mi legyen a művészeti iskolával: bejárom vagy kimaradok. Az osztályfőnököm azt mondta: mindenképpen járjak be. De írni sem tudtam, csak összevissza firkálgattam. Balkezes voltam, és egyszer a jobb kezembe vettem a tollat; így le tudtam írni a nevemet. Boldogan újságoltam anyámnak, szegény azonban inkább szomorú volt, hogy tizenhét évesen idejutottam. A következő napon aztán anyám segítségével megtanultam egy kétversszakos Petőfi-verset. Harmadnap pedig már iskolába mentem. Egy barátom jött értem, és elkísért, tanítás után pedig hazajött velem. Az osztályfőnököm utasítására az iskolában a padtársam kíséretet. Eljött a nyár, majd elérkezett a szeptember, és azt kell mondanom, hogy alig maradt nyoma a márciusi balesetemnek. A tanulmányi eredményeim jobbak voltak, mint azelőtt. Apám azt mondta: ha ezt előre tudom, előbb fejbe váglak...

– Visszatérve az Úrnak tett ígéretére: mi lett azzal a képpel, amit fölajánlott neki?

– A balesetem után másképpen láttam a világot, ugyanis a kórházban nagyon közel kerültem a halálhoz. Ez az élmény hatott a festézetemre is. Művészettörténet-órán Somlai Ágnes művészettörténet-tanár nő egyszer így szólt hozzám: na, Balázs, ez a kép biztosan tetszeni fog neked! Hieronymus Bosch *A gyönyörök kertje* című festménye volt. Akkor ébredtem rá, hogy ennek a képnek a megfestését ígértem meg Istennek. Jární kezdtem az antikváriumokat, sok mindent elolvastam Boschról, és hozzákezdtem a kép megfestéséhez. Az én képem húsz centivel nagyobb lett, mint az eredeti. Amikor hozzáálltam, nem volt még pénzem olajfestékre, így temperával dolgoztam, tehát más anyaggal, más ecsetkezeléssel és nagy alázattal.

– Mennyi idő alatt készült el a festmény?

– Összesen kilenc évig dolgoztam rajta, utána álltam neki a behajtható résznek.

– A munka befejezése után miért akarta eladni a festőeszközeit?

– A Képzőművészeti Szakközépiskola befejezése után rögtön felvettek a Művészeti

Alapba és a Fiala Művészek Stúdiójába. Adtam le képeket kiállításokra. A mestereink megengedték, hogy mi, növendékek, besegíthessünk a munkáikba. Miután elkészítettem a Bosch-képet, csodák csodájára, kiállították az Atrium Hyatt szállodában. Akkoriban ott volt kiállításuk a kor nagy művészeinek, szinte ez jelentette az egyetlen kapcsolatot a külfölddel. Bayer Ilona és mások is interjúkat készítettek velem, szerepeltem a sajtóban, a tévében, a rádióban. Közben több helyen is dolgoztam, voltam betegápoló mozgássérültek mellett, pályaudvari rakodómunkás, építkezési segédmunkás, bébi- és nagymama-felvigyázó. Többre vágytam annál, mint hogy csak gyönyörködtessek. Arra gondoltam: ha egyszer megkérdezi tőlem a Jóisten, hogy „mit csináltál, Balázs?”, és csak azt tudom mondani, hogy festettem, akkor mit szól majd... Egy képzőművész értéke sokszor csak a halála után derül ki. Ha viszont egy betegről gondoskodom, rögtön ott a visszajelzés, amikor az ápolat tisztába teszem, felöltöttem. Egy nagyon híres légtornászt is ápoltam, nyolc évig. Amikor kózművesként dolgoztam, ugyancsak láttam az eredményt: ahogy felépült a ház, beköltöztek az emberek. A festőművészek képei gyűlnek a műtérben, aztán vagy ismertek lesznek, vagy nem. Egy időben tényleg összepakoltam a festőeszközömet, hogy elajándékozzam őket. Arra gondoltam, egy keveset megtartok belőlük, és majd időnként, főleg vásárnaponként, festegetek. Végül is, amit a Jóisten előtt vállaltam, azt már teljesítettem.

– Ekkor érkezett Csókay András idegsebész telefonja?

– Igen, 2000 tavaszán. Békásmegyeren laktam, a doktor úr meg Csillaghegyen. Ahogy már említettem, a bátyám fizikus, tanít a Műszaki Egyetemen. András fia, Csókay Gergely akkor készült az orvosi egyetemre, a bátyám segített neki fizikából. Ma egyébként már elismert arc- és állcsontszész. Csókay doktor panaszkodott a bátyámnak, hogy a tudományos felfedezéseikhez szüksége lenne illusztrációkra, de nem tudja kivel megrajzoltatni őket. Én az akkor született festményeimhez, rajzaimhoz sokszor használtam orvosi, anatómiai könyveket. Nem volt nehéz hozzájutnom ilyenekhez, mert apámnak mint az agrártudományok doktorának jó néhány, állatokról szóló könyve volt. Persze igazából csak a művészeti szempontokat vettem figyelembe, nem az orvosiakat. Egyébként, aki Boschsal behatóbban foglalkozik, az valamennyire közel kerül az orvostudományhoz is. András egyszer felhívott, hogy van egy felfedezése; ez volt az éralagútrendszer. Több nemzetközi tudományos kutatáshoz is megküldte a kutatási eredményeit, de mindenhol visszautasították, mert nem volt hozzájuk illusztráció. Még aznap találkoztunk. Fél liter tejeskávéval várt; rengeteg kávé iszom, sok tejjel. Az

asztalra ki voltak terítve a műtétek közben készült fotók. Gondoltam, megcsinálom az illusztrációkat a felfedezéséhez, ez lesz a búcsúrajzom. A doktor úr hatalmas szenvedéllyel magyarázta, hogy a halálozások egyik vezető oka a koponyaduzzadás. Mivel nem volt jelen modell, ráhúztam András fejére egy sapkát, és azon rajzoltam meg azt a koponyanyitást, amit megmutatott nekem. Ez alapján kezdtem rajzolni. A fizikai erőnlétem a birkózó- és kózművesmúltamnak köszönhetően kiváló volt, gondoltam, a doktor úr majd szól, ha elfárad. Déli egy óraker kezdünk hozzá a munkához, és amikor este nyolc óra tájban már jójótak a szemem, András egyszer csak megjegyezte: te, mintha kicsit elfáradtál volna! Mit szólnál, ha elmennénk misére? Na, gondoltam magamban, más sem hiányzik most nekem... Autóval elmentünk a Margit körúti ferences templomba. A doktor úr menet közben is

végig különböző orvosi esetekről beszélt, meg arról, hogy rózsafüzér-imádság közben jutott eszébe az éralagútrendszer. A nagyszüleim falun még úgy köszöntek egymásnak: Isten hozott, Isten áldjon! A hit ezért és a művészettörténet révén is természetes volt számomra, de ott, azon a zenés misén, a ferencesek templomában láttam Csókay doktor úr élő hitét, azt, hogy miként tud erőt meríteni ebből, és hogyan képes átlendíteni ezzel az embert a holtpontra. Visszafelé a kocsiban már én beszéltem, arról, hogyan tervezem elkészíteni a rajzokat. Másnap ebédidő tájban fejeztük be a munkát, nagyjából akkor, amikor előző nap elkezdtük. Aztán teltek a hetek, és én megint azon a ponton voltam, hogy elajándékozzam a festészeti eszközeimet, amikor egyszer újra megszólalt a telefon. András volt az, lelkesedve

újságolta, hogy az egyik legtekintélyesebb, angol nyelvű tudományos szaklap elfogadta a tanulmányát a rajzaimmal együtt, és csak annyit kérdeztek, javíthatnak-e az angolján. A tanulmányt ezután rengeteg helyen közölték, az éralagútműtési módszer több díjat is nyert. Kaptam egy üzenetet, hogy ezt nem hagyhatom abba, folytatnom kell; a rajz túllépett az illusztrációkon, András hitével élővé vált. Közölte velem: Balázs, készülj, mert további rajzok lesznek. Így aztán maradtak a ceruzák, az ecsetek...

– Most már csaknem huszonöt éves a hitbeli és munkakapcsolatuk. Könyveket is írtak közösen Művészet és idegsebészet együtt a hitben, illetve Kómától Bangladesig címmel. Csókay András operál, Ön pedig előre megrajzolja a műtési folyamatot...

– Doktor úrnak más műtési újítása is van az éralagútrendszeren kívül, például a Betlehem-híd és ezek variációi. A műtétekhez kapcsolódóan, előadásokhoz és tudományos publikációkhoz rajzolok illusztrációkat. Csókay doktor megengedi, hogy az illusztrációk készítésén kívüli, művészeti célokra is felhasználjam a vele együtt töltött időt. A festményeimhez komoly előtanulmányokat is készítek az illusztrációk mellett. Óriási lendületet ad számomra, hogy nem csupán l'art pour l'art alapon művelem a művészetet, hanem az alkotás révén segíthetem az egészségügy, az orvostudomány fejlődését. A talán legkedvesebb tanárom, Tölg-Molnár Zoltán festőművész mesélte nekem egyszer, hogy gyerekkorában többször meg kellett műteni. Először a kifakadt vakbélgyulladás miatt operálta meg sürgősen egy falusi orvos, mert különben meghalt volna. Később súlyos égési sérüléseket szenvedett, az orvosok hozták helyre, és aztán meggyógyították a rákos betegségből is. Tölg-Molnár Zoltán életműve nem született volna meg, ha nincsenek odaadó orvosok. Nagyon tisztulem az orvosokat. A Csókay doktorral közös munkánkban életre kel a művészet, összekapcsolódik a tudomány és a hit.

– Több rajzot, illusztrációt készített a bangladesi sziámi ikrek 2019-es, világszerte nagy visszhangot kiváltó műtétéhez is.

– A bangladesi sziámi ikreket szétválasztó műtét, amit a Csókay András vezette orvoscsapat végzett el, a magyar és a nemzetközi orvostörténetnek is kimagasló eredménye volt. Az operáció után lehetőségem nyílt arra, hogy kiutazhassak Nigériába az orvosmisszióval. Két hétre mentem, de fél évig maradtam. A hazai adományoknak köszönhetően hetente tudtunk rizst osztani az éhezőknek. Rengeteget rajzoltam és festettem az ott töltött hónapok alatt. *Feltámadás és misszió* címmel könyvet is tervezek írni a bangladesi és a nigériai misszióról.

Szabadon és nyitottan

Sebestyén Miklós az operaénekesi hivatásról

Itthonról nézve szinte „észrevétlenül” bontakoztatta ki nemzetközi karrierjét. 2011-ben már vendégművészként debütált az Operaházban Verdi Rigolettójának Sparafuciléjeként. Aztán jött Masetto, Colline, az Aida királya, Leporello szerepe; újabban gyakran lép föl a Művészetek Palotájának oratórium- és operaelőadásában is, és egyre-másra tűnik fel a neve friss DVD-/Blu-ray és CD-kiadványokon. Eddigi pályafutásának felvázolására kértem Sebestyén Miklós basszust, akinek nemcsak példaképe, hanem tanára, mentora is volt az emberileg és művészileg egyaránt felejthetetlen Polgár László. A zenei hivatásról szóló beszélgetésünk során így akarva-akaratlan életrajzi, szerepköri párhuzamok is szóba kerültek.

– Valószínűleg előbb énekeltem, mint beszéltem. Az iskolában kórustag voltam, öt évig fuvoláztam, aztán hét év klasszikus gitár, mellette persze zongora, zeneelmélet... Volt kitől örökölnöm a zenei érdeklődést, édesanyám ugyanis általános iskolai énektanár volt, apám pedig gyerekkorától sok éven át hegedült. Mindketten az ifjú zenebarátok kórusában (Jeunesses) énekeltek, ott ismerték meg egymást. Én, mondhatni, ott nőttem fel, rendszeresen jártam a próbákra. A zenei pálya tehát esetemben nem volt kétséges, kezdettől ez vonzott. Tizenöt-tizenhat évesen végleg emellett döntöttem, csak akkor még gitárosnak készültem, aztán valahogy mégiscsak az éneklés felé terelődtem. Már zeneiskolásként elkezdtem a nyilvános szereplést, a Pallagi Judit által alapított Tóth Aladár Operastúdióban. Ez egy fiatalokból, énekes növendékekből álló amatőrtársulat volt, ahol hangulatos, színvonalas előadásaink születtek, többek között a *Figaro házassága*, Cimarosától *A titkos házasság...* Megtörtént a fordulat, sikerült átlendülnöm a gátlásaimon. Sokat köszönhetek e téren az operastúdióknak és főleg a rendezőnek, Fehér Andrásnak, aki mindent megtett azért, sőt szinte „kierőszakolta”, hogy szabadon és jól érezzem magam a színpadon.

– *A budapesti stúdiókat után Zürich következett. Hogyan került oda?*

– 2002-ben mentem ki Svájcba. Előtte a zugló Szent István Konzervatóriumban tanultam Hormai Józsefnél, illetve Szőke Katalinnál. Rajtuk keresztül ismertem meg Polgár Lászlót, aki meghívott Zürichbe. Nagyjából három és fél évet töltöttem ott. Utána váltottam, Münchenbe mentem egy nagyszerű professzorhoz, akihez

annak idején Polgár is járt. Aztán két évig Lipcsében voltam társulati tag.

– *Milyen emlékeket őriz Polgár Lászlóról?*

– Több magyar énekesrel foglalkozott; egyesek kijártak hozzá, másokat itthon tanított. És mindezt szívességből tette, soha nem fogadott el pénzt ezért senkitől. Mondhatom, hogy gyerekkoromtól inspirált, sokszor hallhattam őt. Életem egyik legmeghatározóbb koncertélménye volt, amikor 1994-ben az Ifjú Zenebarátok Központi Kórusa a Budapesti Fesztiválenekarral lépett fel a Zeneakadémián. Az első részben a *Lohengrin* harmadik felvonásából hangzott el az első és a második kép, a „Jeunesses” énekelte az elején a Nászindulót; az est második felében pedig *A kékszakállú herceg vára* szólalt meg Polgár Lászlóval és Lukin Mártával. Megrázott ez az előadás, örök emlék maradt számomra. Polgár kezdettől a példaképem volt. Amikor lehetőség nyílt arra, hogy nála tanulhatok, azonnal indultam. Persze nem volt könnyű döntés huszonhárom évesen mindent hátrahagyni, családot, barátokat, a népzene-feldolgozásokat játszó együttesemet, és egyedül, magamra utalva kimenni egy olyan országba, ahol senkit sem ismerek. Eleinte tényleg nehéz, nyomasztó, depresszív alaphangulatú volt a zürichi lét, novemberben, folyamatosan szakadó esőben. Polgár Lászlónak és a családjának köszönhetően aztán mindez oldódott; mondhatom, hogy baráti kapcsolatba kerültem velük: a feleségével, Ági névvel, illetve a három lányukkal, Katalin, Judittal és Évivel is. Majd minden héten áthívtak ebédelni. Polgár Lászlótól rengeteget tanultam látva, hallgatva őt, beszélgetve vele. Jó néhány szerepben számomra máig ő az etalon. Nem hallottam senkit, aki Kékszakállút, Sarastrót, Fülöpöt, Markét, Gurnemanzot átéltebben, szebben énekelte volna. Semmiféle mesterkélttség, megcsináltság nem volt nála, előadásmódját elgépészti tisztaság, egyszerűség jellemezte,

a hangja egészségesen, szabadon szólt. Rengeteg szeretetet és segítséget kaptam tőle.

– *Volt olyan előadás, amit a „hivatalos” debütálásának tekint?*

– Nehéz lenne egy konkrét alkalmat, helyet megjelölnöm, ugyanis már a tanulmányaim alatt is sokféle felléptem. Mielőtt kimentem volna, 2002-ben például a gödöllői Művészetek Házában adtuk elő a *Don Giovannit*; Bretz Gábor volt Leporello,

Herczenik Anna Donna Anna, én Masettót énekeltem. Csupa fiatal, pályakezdő énekesrel az már egy „professzionális vállalkozás” volt. Svájcban kisebb fesztiválokon jó néhány operában közreműködtem. Budapesten 2011-ben a *Rigoletto* Sparafuciléjeként debütáltam az Operaházban. De Magyarországon már ezt megelőzően is volt egy jelentősebb fellépésem: 2009-ben a Miskolci Nemzetközi Operafesztiválon szerepeltem Schönberg *Mózes és Áronjában*, amelyet Kocsis Zoltán vezényelt.

– *Széles és már most igen tekintélyes repertoárjában olasz, német, francia, szláv operákat egyaránt találni...*

– Alapvetően feladatorientált vagyok. Sok énekes valamilyen fakra specializálódik, de nekem ebben is Polgár László a példa, aki a Schubert-daloktól Wagnerig mindent tudott énekelni. Neki két – nem teljesült – szerepálma volt, Massenet *Don Quijotéja* (Don Quichotte) és *Don Giovanni*, mert ő mindig Leporellót alakította. Giovanni egyébként még én sem énekeltem színpadon. Jól ismerem a darabot, számtalanszor próbáltam is, rengeteget játszottuk, jóformán minden szövegét kívülről tudom, de a címszerep még várat magára. Egy hozzám passzoló, korszerű rendezésben szívesen megcsinálnám; a klasszikus Giovanni-figura nem illene hozzám.

– *Ha már ezt említi: mit tart jó rendezésnek?*

– Ez relatív, kortárs és klasszikus is lehet nagyon jó. A fő, hogy legyen értelme. Gregor József mondta, ha egy rendező tényleg meg tudja győzni arról, hogy mondjuk Fülöp áriáját legjobb lenne egy faágról fejjel lefelé lógva énekelni, akkor ő megcsinálja. De csak akkor. A New York-i Metropolitan *Aida*-előadása, amelyben a fáraót énekeltem, például egy hagyományos, látványos produkció volt, ugyanakkor igazán nem történt benne semmi. Kérdés, hogy egy statikus minimálrendezésben tudnak-e

annyit adni az énekesek, hogy ténylegesen életre keltsék a figurákat. Egy túl mozgalmas, bonyolult rendezés esetében viszont elveszhet a zene. Magyar vonatkozásban az egyik kedvencem a budapesti *Bohémélet*. Közel kilencvenéves, „poros” rendezés, minden előírászerű benne, de tökéletesen működik. Annyira szép és jó ma is, hogy ezen nem kell változtatni; a közönség azért jön, mert ezt szeretné látni.

A tel-avivi operában a *Cenerentola*-ban (Rossini *Hamupipókéje* – *La Cenerentola*) Don Magnifico szerepében léptem fel.

Sparafucileként a Bregenzer Festspiele Rigoletto-előadásában
(Fotó: Ralph Larmann)

Az operát két olyan francia rendező vitte színre, akik a pantomim világából érkeztek. Mozgásművészekkel együttműködve egy rendkívül komikus előadás született, szenzációsan működött az egész. Nagyon szeretem a humoros buffo-figurákat is, de ilyen alakításokra ritkábban van alkalom. Talán azért, mert akik nem ismernek erről az oldalról, azt gondolják, hogy hozzám inkább csak a komoly basso cantante, basso serio szerepek illenek. Egy időben sokat dolgoztam Cardiffban, a Walesi Nemzeti Operaházban, amelynek akkoriban David Pountney volt a vezetője. Ő máig az egyik kedvenc rendezőm; zseniális, elképesztően művelt ember. Először Rossini *Mózesének* címszerepében léptem fel ott. Ugyancsak Pountney rendezte Muszorgszkij *Hovanscsináját*, amelyben Doszifejt énekeltem. Életem egyik legnagyobb és legmegeztőbb színházi élménye volt az az előadás. Nála a zárójelenetben (amely a Stravinsky-féle hangszerelésben szólalt meg) nem tűzben vesznek oda az óhitűek, hanem elgázosítják őket. Vezetőjük, Doszifej imádkozik, megáldja az ottlévőket, és mindenkitől elbúcsúzik. Az a jelenet ezzel a zenével, ebben a rendezésben mélyen érintett, annyira magával ragadott, hogy folytak a könnyeim. Szerencsére addigra véget ért a szólórészem, már csak a kórossal együtt kellett volna énekelnem, de akkor képtelen voltam rá. Olyan katartikus élmény volt, amelyet addig soha nem éltem át. Sajnos ke-

veset játsszák a *Hovanscsinát*, pedig a világ egyik legcsodálatosabb operája.

– *A katarzis a zenében, az operában – amennyiben tényleg igazán mély és átütő egy előadás – gyakoribb, mint más művészeti ágak esetében. De mit jelent az Ön számára a zene? Belülről miben látja az erejét, hatásmechanizmusának a titkát?*

– A zene, az opera mindenkinek szól, pontosabban mindenkinek kellene hogy szóljon. Az „ágazatunk” legfőbb feladata ma, hogy megmaradjon, és minél többeket megszólítson; a fiatalokat is. Németországban vagy nyolcvan operaház van, rengeteg operát tartanak műsoron, így gyakran előfordul, hogy ugyanazt a darabot párhuzamosan több helyen is játsszák. Ez a bőség azt a fajta kényszerrel eredményezte, hogy mindig és mindenáron valami újat, valami mást kell mondani, mutatni. E kényszerből pedig kényszeredett színház kerekedik, ami a régi közönséget elidegeníti, a fiatalokat pedig azért

nem érinti, mert nem tudnak, pontosabban így sem tudnak mit kezdeni vele. Az opera az egyik legösszetettebb műfaj, az abszolút Gesamtkunstwerk, aminek időtlen és univerzális értéke van. Résztvevőként persze nehéz megítélni, hogy mit érez a közönség, de engem nagyon megérintett Fischer Ádámmal a *Kékszakkallú*, vagy mondjuk *A teremtség-oratórium*, amivel az idei évet indítottuk a Művészetek Palotájában. Ilyenkor szoktam érezni és mondani „szakmabeliként”, hogy na, ezekért a csodákért érdemes csinálni.

– *Fontosnak tartja a zenében, illetve a zenéhez a spirituális ihletettséget?*

– Nem tudom. Számomra ezek a művek elsősorban zenék; ihletettségem pedig a zenéből fakad. Számtalanszor énekeltem a passiók mindenféle szerepeit, és Bach által az ember abban a pillanatban óhatatlanul része lesz valami nagy egésznek. Nála, Mo-

zartnál, Verdinél vagy akár a pravoszláv vonalon muszáj egygyé válni a zenével, ami ilyenformán mindenképpen spiritualitást hordoz. Kétségtelen, hogy a nagy művek megmagyarázhatatlanok és emberfelettek. Számomra például Bach, Mozart, Bartók és Muszorgszkij is ufók. Felfoghatatlan zsenik. Csodák, amiket nem lehet, de talán nem is kell magyarázni.

– *Szépen bővülget a diszkográfiája. DVD-n jelent meg a malmói Bohémélet, a Rigoletto és Boito Neronéja Bregenzből; CD-n kisebb Verdi-szerepekben, nagy partnerekkel örökítették meg A két Foscariban és A lombardokban, de számos felvétele kering a neten is...*

– Nagyon örültem, hogy a minap például megkaptam a Fischer Ádám vezényelte, Láng Dorottyával énekelte berlini *Kékszakkallú*-előadásunk rádiófelvételét. A csúcselőadások közé sorolom a bregenzi *Rigolettót* is, amit Philipp Stölzl filmrendező állított a tószínpadra. Eleinte kicsit tartottam a dolog „show” jellegétől. A történet cirkuszi milióbe került, de az első pillanattól az utolsóig mindennek volt értelme. A darab egészen fantasztikus színpadtechnikát igényelt, ami kezdeti kételkedésem ellenére végig kifogástalanul működött. A központi díszleteleme egy óriási méretű bábfigurafej volt, amit úgy tudtak mozgatni, „életre kelteni”, hogy még érzelmeket is kifejezett. Amikor Gilda meghalt, egy léggalonnal emelkedett a magasba. Stölzl gyönyörű képeket hozott létre. Váltva énekelünk Bregenzben, így

Mint Vízimánó (avagy a Tókirály) a moszkvai Ruszalkában (Fotó: Damir Yusupov)

nézőként is többször elmentem az előadásra; egyszerűen nem bírtam betelni vele. Na, azt a *Rigolettót* is megkönnyeztem, nem is egyszer.

– *November elején háromszor énekelte az Operaházban Verdi Requiemjében. Ennek első előadásán ott volt – és a sajtóban megjelent képek tanúsága szerint a mű*

hatása alá került, láthatóan megrendült – Angelina Jolie is, akivel éppen a Maria Callasról szóló életrajzi filmet forgatják Budapesten. Sok dicsérő, sőt elragadtatott visszajelzés érkezett erről a Requiemről. Az erős indítás után milyen feladatok várják itthon a következőkben?

– Talán meglepő, de a Requiem basszus-szólóját először énekeltam. Tíz évvel ezelőtt már felkértek rá, beszereztem a kottáját, de akkor valami miatt elmaradt, és csak most került sor rá. Nagyon örültem, hogy végre összejött, mert ez is egy csoda zene. Hatalmas apparátussal adtuk elő, bezsúfolódva az Operaház nyitott színpadára. A Requiem nem könnyű feladat, mindenkitől elképesztő koncentrációt igényelt, de erőlködés nélkül fogta össze és vitte végig ezt a művet a karmester, Nánási Henrik, akivel úgyszintén először dolgozhattam együtt. Februárban a Manon Lescaut-ban éneklet a Műpában, az Operában az Aidában lépek fel, majd júniusban A sevillai borbélyban a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon. Spanyolországban a Trisztán és Izolda második felvonásának két koncertszerű előadásában éneklem Markét Fischer Ádám vezényletével; a Concerto Budapesttel pedig Bach János-passiójára készülök. Ősszel újra Zürichbe megyek a Xerxész Ariodate szerepére. Két éve a Callixto Bieito rendezte szuperprodukciónban, a Poppea megkoronázásában léptem fel ott mint Seneca. Ismét visszautalnék Polgár Lászlóra, akinek ez volt az egyik kedvenc szerepe. Életemben

először vele hallottam ezt a darabot Zürichben; Nerót a fiatal Jonas Kaufmann énekelte. Ugyancsak kötődés, hogy a zürichi operaházban éppen Senecaként debütálhattam.

– Végül is stílus, habitus, tónus szempontjából hova helyezné magát szívesen a zenei világban, a basszusok sorában?

– Nem szeretném beskatulyázni magam. Küszködés nélkül megy a gyors triolás koloratúra Händel Messiasában, Musztafa virblizése Rossini Olasz nő Algírban című

hordoznak a művei. Nemcsak virtuozitás, játékoság jellemzi: Rossini nagyszerűen építkezett, remek együtteseket, fúgákat komponált. Jól sikerült annak idején Dvořák Ruszalkájának Vodníkja (Tókirálya) is, amit cseh nyelven Moszkvában, a Bolsojban alakítottam. Még kortárs darabban is felléptem, 2015-ben Giorgio Battistelli CO2-jének Robert Carsen rendezte ősbemutatóján, a milánói Scalában. A francia vonal talán kevésbé erősségem, de énekeltam már Escamillót a Carmenben, illetve a Lakmé Nilakantháját is. Nagyon szeretem a hangot egészségesben tartó Mozartot, és közel áll hozzám az orosz reper-toár. Az Anyegin Gremin hercege ugyan kis szerep, de a basszusok álma. Készülök már a nagyobb Verdi-feladatokra, mindig szívesen vállalom Kékszakállút, és még ott vannak a csodálatos oratóriumok is. Mondhatom, hogy mindenre nyitott vagyok.

Pallós Tamás

Fotók: Sebastyén Miklós archívuma

vígoperájában. Rossinit sokan alábecsülik. Korábban én is kicsit „komolytalan” zeneszerzőnek gondoltam, de ma már egészen másként látom. Kifejezetten szeretem énekelni, hihetetlen zsenialitást

Krimivel újítanak a jezsuiták

Irodalmi sorozatának harmadik darabjaként egy kortárs magyar szerző 1918-ban játszódó, egyházi vonatkozásokkal finoman átszótt detektívregényét adja közre a Jezsuita Kiadó.

1918. október 29. Jánosy Ilka ezt a napot élete végéig nem fogja elfelejteni. Aznap szökött el otthonról a nővére, és aznap indult el a nyomozói karrierje. A Monarchia széthullóban, a spanyolnátha kegyetlenül szedi áldozatait, Ilka azonban az idővel versenyt futva, kétségbeesetten próbálja felkutatni Annát. Reménytelennek tűnő vállalkozásában váratlan segítőkre talál egy jóképű rendőrfelügyelő, Eperjessy Ádám és egy titokzatos apáca, Erzsébet nővér személyében. Lehetséges, hogy Anna szökése kapcsolatban áll egy veszélyes szélhámos terveivel? És ki a felelős a Vígszínház csinos színésznőinek eltűnéséért? Kollarits A. Christie (Kollarits Krisztina) Az elveszett lány című, sodró lendületű krimijét olvasva képzeletben bejárjuk a korabeli Budapestet, és különösen sokat bolyongunk az egykor Kis Vatikánnak is nevezett józsefvárosi Palotanegyedben. S miközben a főszereplők kalandról kalandra csetlenek-botlanak, és közben kicsit egymásba is gabalyodnak, olyan valós, korabeli személyekkel kerülnek kapcsolatba, mint Bús Jakab jezsuita tartományfőnök, Slachta Margit szociális testvér vagy épp Jászai Mari, a kor csodált színésznője.

„Azt mondják, az író arról írjon, amit ismer. Engem szenvedélyesen érdekel a múlt, nagyszüleink, dédszüleink élete. Különösen sokat

foglalkoztam az 1918–1919-es eseményekkel és az 1920-as évek irodalmi életével. Korabeli napilapokat és folyóiratokat böngésztem, régi fotókat nézegettem, rengeteg tanulmányt és visszaemlékezést olvastam. Amikor a Szent Szív Társaság idős nővérei 1992-ben visszatértek Magyarországra, nagy élvezettel hallgattam elbeszéléseiket a régi szerzetesi életről és a legendás Sophianum gimnáziumról. Kutatásaim eredményeit tanulmányokban és doktori disszertációmban publikáltam, ám egyszer csak megszólalt bennem egy hang. Elég a komolykodásból! Fogj végre hozzá a krimihez!” – idézi fel Kollarits A. Christie ikertestvére, dr. Kollarits Krisztina irodalomtörténész, hogyan született meg Ilka kisasszony első nyomozásának története.

Az *elveszett lány* nem pusztán azért kapott helyet a Jezsuita Kiadó egy évvel ezelőtt indított, *Úton* című irodalmi sorozatában, mert a pesti Jézus Szíve jezsuita templom tőzsomszédságában játszódik. Mint Horváth Árpád SJ kiadóigazgató a kötet utószavában elmondja: „Olyan, kevésbé ismert, még felfedezésre váró irodalmi alkotásokat tárunk e sorozatban az olvasók elé, amelyek az emberi élet valamilyen nehéz, de felszabadító fordulópontjáról szólnak. Sokszor komoly döntéseket kell hoznunk, hogy merre haladjuk tovább. És van, amikor a legnehezebb amellett dönteni, hogy ne térjünk le a megkezdett útról, hogy higgyünk az eredetileg kitűzött céljainkban. Kollarits A. Christie első regényének főszereplője, Ilka személyében olyan fiatal lányt ismerhetünk meg, akinek a szíve a sok nehézség ellenére is alapvetően megmarad derűsnek, s aki a csalódások ellenére is kitart céljai mellett.”

Az újdonságból egy részlet olvasható a Jezsuita Kiadó honlapján (jezsuitakiado.hu), s a regény ugyanitt meg is rendelhető.

„Hogy életük legyen, s bőségben legyen”

Harmincöt éves a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola

„Köszönöm, hogy a Jó Pásztorral szolgálhatom,
»hogy életük legyen és bőségben legyen« (Jn 10,10);
hogy szülessenek élő, éltető énekek és gyümölcstermő, éneklő életek!”
(Sapszon Ferenc)

Hálaadó hangversennyel ünnepelte alapításának harmincötödik évfordulóját a Kossuth-díjas Sapszon Ferenc nevével fémjelezett, Magyar Örökség díjjal kitüntetett Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola november 7-én a gazdagréti Szent Angyalok-templomban. A jubileumon jelen volt többek között Erdő Péter bíboros, prímás; Freund Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) elnöke és a kulturális élet számos jeles képviselője.

A kórusiskola egykori és jelenlegi növendékeiből és tanáraiból kifejezetten erre az ünnepi alkalomra összeállt vegyes kart az Erdődy Kamarazenekar (művészeti vezetője Szefcsik Zsolt) kísérete. Orgonán közreműködött Harmath Dénes.

Az eseményen a megjelenteket, köztük Erdő Péter bíborost és titkárát, Depaula Flavio Silviót, Szederkényi Károly címzetes prépostot, a gazdagréti Szent Angyalok-templom plébánosát; Freund Tamás Széchenyi-díjas agykutatót, a Magyar Tudományos Akadémia elnökét; Mindszenty Zsuzsanna Liszt- és Artisjus díjas karnagyot, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége (KÓTA) társelnökét; az Egyházmegyei Katolikus Iskolák Főhatóságát képviselő Oláh Gábor tanügyi igazgatót; a Zeneakadémia egykori rektorát, Lantos Istvánt (aki november 3-án vehette át a kitüntetést Nemzet Művésze elismerést) és Kutnyánszky Csabát, a Zeneakadémia rektori feladatok ellátásával megbízott rektorhelyettesét; az egyházi, társadalmi és kulturális élet további képviselőit és természetesen a „kórusiskola nagy családját” az iskola alapítója, Sapszon Ferenc köszöntötte elsőként.

„»Mert nagy dolgokat tett velem a Hatalmas, és Szent az ő neve« (Lk 1,49) – idézte Lukács evangélistát a Nemzet Művésze címmel, Liszt- és Kossuth-díjjal elismert karnagy. – Ez a gondolat tölt

ingyenes ajándéka, és illő, hogy legalább ötvenként közösen is megfogalmazzuk és kimondjuk válaszként azt a szót, hogy *köszönöm!*” – fogalmazott az iskola alapítója.

A továbbiakban megosztotta a jelenlévőkkel azokat a gondolatokat, amelyek a műsor összeállítását ihlették. Az elsőként megszólaló mű, Antonio Vivaldi *Magnificatja* arra emlékeztet, hogy a nemrég hátrahagyott október az Egyházban Szűz Mária hónapja, aki a kórusiskola pátrónája, akinek oltalma alatt éli életét az intézmény. „Az ő hálaadó örömeinekének szavaival mondtunk mi is köszönetet.” November pedig a halottak hónapja. „Hiszük, hogy ma együtt ünnepelnek velünk halottaink – egykori tanáraink, diákjaink és barátaink –, akik előrementek, és már beérkeztek. Tudjuk, hogy ott fent könyörögnek értünk, és hogy nagyon sokat köszönhetünk nekik.” Ezért hangzott el második műként Gabriel Fauré *Requiem* című műve. „Iskolánk névadója Kodály Zoltán, így illendő, hogy befejezéséért az ő műve szólaljon meg, mégpedig a szabadító és életet ajándékozó Isten hatalmát diadalmasan megéneklő 114. *genfi zsoltár*” – mondta Sapszon Ferenc.

Az estén egy meglepetés-ősbemutatóra is sor került: a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola tanára, Kiss Zsuzsanna zeneszerző, karnagy egy frappáns műben, s egyetlen mindent kifejező mondatban foglalta össze, mit is jelent oly sok embernek az iskola: *Deo gratias* című művét „Sapszon Ferenc karnagy úrnak és a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola kórusainak” ajánlotta.

„A *jubileum* szó hallatán az öröm és a hálaadás jut eszünkbe, ugyanakkor a szó eredetét vizsgálva azt találjuk, hogy a kifejezés a héber *jobel* szóból származik, ami eredetileg a kos szarvából készült kürtöt jelenti. A mózesi törvény előírása alapján ezt kellett megfújni az ötvenévente sorra kerülő szentév kezdetén – idézte fel rövid köszöntőbeszédében az iskola igazgatója, Friedrich Attila. – Az öröm, a hálaadás és a zene tehát szorosan összefügg a jubileum ünnepelésével. Mi azért nem várunk ötven évig, hogy ünnepeljünk!”

A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskolát az évforduló alkalmából Freund Tamás, az MTA elnöke méltatta. „Mit sem ér a megszerzett tudományos vagy művészi alkotóképesség, tudás, ha azt nem embertársaink, hazánk és honfitársaink javára használjuk, vagy ha nem párosul tenni vágyással, szorgalommal, önfeláldozó maga-

el, amikor hálát adunk harmincöt év ajándékaiért, kegyelmeiért. Harmincöt éve kaptuk a hívást, hogy együttműködjünk a Lélek szeretetművében a kórusiskola elindításával. Az iskola léte Isten

tartással. Ezeket az üzeneteket csak egy egészséges szellemiségű iskola képes továbbadni. A kórusiskola ebből a szempontból is a legnemesebbek közé tartozik alapítása óta, hiszen a tudományos és művészeti tárgyak magas színvonalú oktatását az általános emberi értékek tisztelete, a keresztényi létezés, az egészséges nemzettudat és a krisztusi önzetlen szeretet légköre hatja át, amelyet kiemelkedő tanáregyenlőségek példamutatása tesz hitelessé” – fogalmazott Freund Tamás. Külön kiemelte, hogy Kodály Zoltán meglátásai, amelyekre a kórusiskola a pedagógiai módszertanát alapozza, korszakalkotóak voltak. Olyan gondolatok ezek, amelyek jelentőségét csak napjaink idegtudományi kutatásai tudták igazán feltárni, s amelyeknek az MTA elnöke szerint óriási hatással kellene lenniük oktatáspolitikánkra.

„Belső világunk nem más, mint érzelmeink, motivációink és a mindezeket meghatározni képes több ezer éves kulturális örökségünk együttese. Akkor tudunk hatékonyan tanulni, akkor lesznek az emlényomok tartósak és könnyen előhívhatóak, ha elegendő időt és agyi kapacitást hagyunk belső világunknak arra, hogy a külső környezeti információcsomagokra az eltárolás során ráüsse a maga pecsétjét. Ez azonban mit sem ér, ha a belső világ szegényes és hiteltelen” – magyarázta Freund Tamás, hangsúlyozva, hogy a kreatív gondolkodó tevékenység kialakulása szempontjából elengedhetetlen a belső világ gazdagítása, az érzelmek, a motiváltság, a megismerni vágyás, az erkölcsös, pozitív gondolkodás fejlesztése. Mindezek kulcsa pedig a művészeti, helyesebben a művészettel nevelés.

Erre érzett rá zseniálisan Kodály Zoltán, amikor a kóruskultúra, a kamaraéneklés jelentőségét feltárta, majd egész életében küzdött a terjesztésért. Sapszon Ferenc hitt Kodály víziójában, amikor 1988-ban – akadályokat nem ismerve – megalapította a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskolát, esélyt adva a Kodály-módszernek arra, hogy újra bizonyítson – tette hozzá az MTA elnöke. „A kodályi örökséghez tartozik a szomszédos kultúrák szépségeinek, hagyományainak tisztelete, miközben figyelmeztet bennünket a legfontosabbra: hogy a sokszínűség fenntartásában nekünk is feladatunk van. Az európai kultúrához nekünk is hozzá kell tennünk valamit, ami a sajátunk, ami magyar.

A kórusiskola példája, tapasztalatai segíthetnek meggyőzni kulturális és oktatáspolitikusainkat, hogy a zenével nevelés egy

át mindent. Olyan iskolát képzelt el, ahol nem öntörvényű szakmák hadakoznak egymással, hanem átfogó gondolkodású érvényesül, s amelynek falai között a különböző műveltségi területek más-más módon ugyan, de egymást tisztelve, kiegészítve, harmóniában szolgálják a növekedést.

Nem volt kérdés számára, hogy a kodályi elvek mentén haladva milyen típusú iskola felelhet meg a leginkább ennek a célnak. Nyugat-európai mintára, Kodály nemzetnevelő koncepciójának megvalósítására, így született meg a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola: egy tizenkét évfolyamos, gyermekközpontú oktató-nevelő intézmény, a katedrális kórusiskolák hazai testvére. 1988-ban kurióznak számított, hogy országos beiskolázású intézményként kezdte meg működését, hiszen akkoriban „alternatív nevelési rendszerű iskola” még nem létezhetett. Az intézmény elindulásának támogatói között ott találjuk többek között Szokolay Sándor és Makovecz Imre nevét, és Bárdos Lajos is a szíven viselte, tanácsaival segítette az akkor még csak gondolatban alakuló iskola ügyét.

Az intézmény a kezdeti nehézségek és több költözés után végül az ezredfordulót követően egy patinás I. kerületi épületben kapott helyet, a budai Vár és a Mátyás-templom lábánál. Az egykori Schulek Frigyes Építészeti Szakközépiskola épületének felújítására és bővítésére 2003-ban az akkori fenntartó, a Fővárosi Önkormányzat tervpályázatot hirdetett, és 2005 végére a beruházói közbeszerzési pályázatot is kiírta. Forrásátcsoportosítás miatt azonban a várva várt építkezés mégsem kezdődhetett el. Újabb évek teltek el, s közben az intézmény az ott tanuló gyermekek szüleinek egyértelmű döntése értelmében az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye fenntartásába került. Végül 2021. május 21-én megjelent a régóta várt kormányhatározat, amely a kórusiskola bővítésének teljes megvalósítását biztosította volna. 2023. szeptember 5-én azonban kiderült, mégsem lélegezhetnek még fel. Az aznapi *Magyar Közlönyben* olvasható jogszabály alapján ugyanis több fővárosi és vidéki fejlesztést, köztük a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola bővítéséről szóló kormányhatározatot is törölte a kormány a „rezsicsökkentés megvédése és a honvédelmi célok teljesítése érdekében”. A kórusiskolás család ezzel együtt is töretlenül bizakodó, s ahogyan 1988-ban, úgy napjainkban sem állhat semmi lelki és szellemi növekedésének útjába, még akkor sem, ha fizikai értelemben mostanra végképp kinötte a jelenleg használt I. kerületi épületet.

A nagy sikerű jubileumi koncert végén Mindszenty Zsuzsánna, a KÓTA társelnöke külön megköszönte Sapszon Ferencnek a zene-pedagógia, a kórus- és zeneművészet területén végzett kiemelkedő és egyedülálló munkáját, hangsúlyozva, hogy elévülhetetlen érdemeket szerzett a hazai zenekultúra életben tartásában a kodályi örökség őrzése és továbbadása által.

Horogszegi-Lenhardt Erika
Fotó: Vincze Moni

kreatív, pozitív gondolkodású, testben, lélekben és nemzeti önértekezésben is egészségesebb utódgeneráció létrehozásának leghatékonyabb eszköze” – fogalmazott beszédében Freund Tamás agykatató.

Amikor a lényegében hazai viszonylatban is egyedülállóan tekinthető intézményt Sapszon Ferenc harmincöt évvel ezelőtt megalapította, az akkor fiatal karnagy olyan intézményről álmódott, amelynek egészét Kodály Zoltán zenével nevelő szellemisége, értékrendje hatja át: a folyosóktól a közös kirándulásokon

Római vakáció

A HIDEGEBB NAPOKON IS

2023. november 1. és 2024. február 29. között

A Szent István Ház **20%-OS** téli kedvezménnyel*

várja a kedves vendégeket:

Egyágyas szoba: **44 EUR** | fő | éj

Kétágyas szoba: **35 EUR** | fő | éj

Háromágyas szoba: **31 EUR** | fő | éj

*Több kedvezmény egyszerre nem vehető igénybe.

A szobaár tartalmazza a reggelit,
az idegenforgalmi adó 10 év felett külön fizetendő.

Szent István Ház
Via del Casaletto 481, Roma (RM) – 00151
Bővebb információ:
www.cssroma.katolikus.hu, szih@katolikus.hu

